

หลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร¹

The Good Friend Principle of Primary School Administrators of Bangkok Metropolis Office of Primary Education Area

พระมหาสุธีร์วรินทร์ อินธิแสง²
Phramaha Suthewarin Inthisang

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ในภาพรวม และ 2) เปรียบเทียบหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ อายุ และ ประสบการณ์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 286 คน ที่ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามจำนวน 70 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเชื่อมั่น และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า

1. หลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก
2. เมื่อเปรียบเทียบหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ในภาพรวม พบว่า ผู้บริหารเพศหญิง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักกัลยาณมิตรธรรมบริหารงานสูงกว่าเพศชาย และต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 จำแนกตามอายุ ในภาพรวม พบว่า ผู้บริหารอายุน้อยมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักกัลยาณมิตรธรรมบริหารงานสูงกว่าผู้บริหารอายุมาก และต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 จำแนกตามประสบการณ์ ในภาพรวม พบว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักกัลยาณมิตรธรรมบริหารงานสูงกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์มาก และต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

¹บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทบัณฑิต เรื่องหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

²นักศึกษาระดับปริญญาโท ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

Abstract

The research objectives were: 1) To study the good friend principle of the primary school administrators of Bangkok Metropolis Office of Primary Education Area in overall scenario, 2) To compare the good friend principle of the primary school administrators of Bangkok Metropolis Office of Primary Education Area categorized by gender, age and work experience. The sample group comprised of 286 primary school administrators selected by simple random sampling. The instruments used in the research were questionnaires containing 70 questions. The statistics applied for the data analysis were means, standard deviations, confidence value and t-test.

The research result came out that :

1. The good friend principle of the primary school administrators of Bangkok Metropolis Office of Primary Education Area, in overall scenario was at the very much level, 2) When compared by the good friend principle of the primary school administrators of Bangkok Metropolis Office of Primary Education Area, categorized by sex or gender in overall scenario, it was found that the female administrators had opinions about the good friend principle application higher than the male administrators that was different with statistical significance level at .001. When categorized by age in overall view, it was found that the younger administrators had opinions about the good friend principle application higher than the older administrators that was different with statistical significance level at .001. When categorized by work experience as a whole scenario, it was found that the less working experienced administrators had opinions about the good friend principle application higher than the more working experienced administrators that was different with statistical significance level at .001.

คำสำคัญ: หลักกัลยาณมิตรธรรม, ผู้บริหาร

Keywords: Good Friend Principle, Administrators

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญซึ่งจะช่วยทำให้องค์กรต่าง ๆ สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองให้ไปสู่ความสำเร็จได้ เพราะการศึกษาเป็นการพัฒนาทรัพยากรทุกด้านให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงสุดโดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งส่งผลให้ทรัพยากรนั้น ๆ ใต้นำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพในการดำเนินชีวิตและพัฒนาประเทศชาติได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้ตรัสไว้ตอนหนึ่งว่า “...การศึกษาเป็นเครื่องมีอันสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทัศนคติ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพและประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศก็ย่อมทำได้สะดวกราบรื่น ได้ผลที่แน่นอนและรวดเร็ว...” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,

2540: 1) ดังนั้น การพัฒนาการศึกษานั้นจึงเป็นหน้าที่ของทุกคนทุกฝ่ายที่จะต้องร่วมมือกันอย่างจริงจังและต่อเนื่องเพื่อให้การศึกษาได้เดินหน้าต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง และหน่วยงานที่ให้ความรู้ในการพัฒนาสิ่งต่าง ๆ และผลิตทรัพยากรมนุษย์ ก็คือโรงเรียนหรือสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้ออกแบบและจัดระบบการศึกษา ทั้งระบบความคิดและระบบบริหาร ซึ่งหมายรวมถึงการนำเอาทรัพยากรเพื่อการศึกษาไปบริหารให้เกิดผลผลิตทางการศึกษาตามที่ระบบการศึกษาของประเทศต้องการ (เกษม วัฒนชัย, 2546: 19)

ในการบริหารสถานศึกษานั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องปฏิบัติเกี่ยวกับบุคคลหลายฝ่าย เพราะฉะนั้น ผู้บริหารจะต้องมีคุณธรรมและจริยธรรม โดยคุณธรรมและจริยธรรมนั้นเกิดจากการที่ผู้บริหารนำเอาหลักธรรมมาใช้ในสถานศึกษา ควบคู่กับการบริหารทรัพยากรการศึกษาทั้งหลาย สถานศึกษานั้นจะได้ชื่อว่า เป็นสถานศึกษาที่มีคุณธรรม มีคุณภาพดีเยี่ยม ทั้งทางด้านการศึกษาและทางด้านการประพฤติตนของผู้บริหาร อีกทั้งยังเป็นที่ยอมรับยกย่องจากบุคคลภายนอก โดยเฉพาะผู้ปกครองนักเรียน เมื่อเขาได้เห็นบุตรหลานที่จบจากโรงเรียนนี้มีความรู้ดีมีความประพฤติดี ก็ย่อมสรรเสริญว่าเป็นโรงเรียนที่สร้างบุคลากรให้เป็นคนดีได้ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545: 5)

ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณธรรมจริยธรรมนั้น ต้องเป็นผู้ที่มีจิตใจกว้างขวาง หูกว้าง ตากกว้าง หมั่นสอดส่องดูแลความทุกข์สุขของผู้ที่อยู่ภายใต้บังคับบัญชาเสมอหน้ากัน ผู้บริหารต้องเป็นผู้ประกอบด้วย ความไม่เอินเอียง และที่สำคัญต้องมีกัลยาณมิตรธรรม คือความเป็นมิตรแท้ เพื่อนแท้ ทั้งต่อคณะผู้บริหาร และต่อบุคลากรทุกฝ่าย กล่าวคือจะต้องเป็นผู้เป็นที่รัก นำเคารพ นำยกย่อง เป็นต้น จึงจะทำงานด้วยกันได้อย่างสะดวก ตลอดจนทำให้งานด้านการบริหารจัดการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นไป

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ในภาพรวม
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามสถานภาพของผู้บริหารโดยจำแนกตามเพศ อายุ และ ประสบการณ์

สมมติฐานของการวิจัย

1. ระดับหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก
2. ระดับหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามสถานภาพของผู้บริหารโดยจำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2555 จำนวน 37 โรงเรียน ๆ ละ 15 คน รวมทั้งสิ้น 555 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างโรงเรียน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากประชากรจำนวน 37 โรงเรียน สุ่มมาร้อยละ 70 ได้จำนวน 26 โรงเรียนและสุ่มผู้บริหารโรงเรียนร้อยละ 70 ได้ผู้บริหาร จำนวน 11 คน รวมทั้งสิ้น 286 คน ซึ่งสูงกว่าตารางการเลือกกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970: 607-608) และยอมรับได้

2. ขอบเขตด้านเนื้อหาและตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยมีกรอบที่จะพึงศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของพระพุทธเจ้าที่อธิบายโดยพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) (2545: 280)

2.2 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

2.2.1 ตัวแปรต้นหรือตัวแปรอิสระ (Independent Variable) หมายถึง ส่วนที่เป็นสถานภาพของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่

2.2.1.1 เพศ จำแนกเป็น

- 1) ชาย
- 2) หญิง

2.2.1.2 อายุ จำแนกเป็น

- 1) อายุน้อย (ต่ำกว่า 45 ปี)
- 2) อายุมาก (45 ปีขึ้นไป)

2.2.1.3 ประสบการณ์ จำแนกเป็น

- 1) ประสบการณ์น้อย (ต่ำกว่า 10 ปี)
- 2) ประสบการณ์มาก (10 ปีขึ้นไป)

2.2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ หลักกัลยาณมิตรธรรมของพระพุทธเจ้าที่อธิบายโดยพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) (2545: 280) ประกอบด้วย

2.2.2.1 กัลยาณมิตรธรรม 7

- 1) ปิโย (น่ารัก)
- 2) ครุ (น่าเคารพ)
- 3) ภาวนีโย (น่ายกย่อง)
- 4) วัตตา (รู้จักพูดให้ได้เหตุผล)
- 5) วจนักขโม (อดทนต่อถ้อยคำ)
- 6) คัมภีร์ญจะ กะถัง กะตา (พูดเรื่องล้าลึกได้)
- 7) โน จัญฐาเน นีโยชเย (ไม่ชักนำไปในอฐาณะ)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยยึดหลักตามแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ลักษณะเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน คำถามมีลักษณะแบบเลือกตอบโดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน □ ที่ตรงกับความเป็นจริง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับหลักกัลยาณมิตรธรรมของพระพุทธเจ้าที่อธิบายโดยพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) จำนวน 70 ข้อ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert's Scales)

การสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด จากตำรา และค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และอินเทอร์เน็ต
2. กำหนดทฤษฎีกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
3. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่องให้มีความถูกต้อง ครบคลุมวัตถุประสงค์ พร้อมทั้งตรวจสอบสำนวนภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม
4. นำแบบสอบถามที่สร้างแล้วนั้น ให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่านพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และด้านการวัด การประเมินผล ค่า IOC +1
5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาด้านการวัดและการประเมินผล มาแก้ไขข้อบกพร่องแล้วนำไปทดลองใช้
6. ตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ค่าความเชื่อมั่น .96
7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วไปจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับจริงและนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสอบถามตามแบบสอบถามที่สร้างขึ้น มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ขอลงหนังสือจากสำนักงานโครงการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ออกหนังสือถึงผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างที่ปฏิบัติหน้าที่ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร และเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และวิเคราะห์ข้อมูล หาค่าทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณโดยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพของผู้บริหารสถานศึกษาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาความถี่ร้อยละ และนำเสนอรูปแบบตารางประกอบความเรียง จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 70 ข้อ แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำคะแนนที่ได้มาคำนวณหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับค่า t-test (Independent)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าเฉลี่ย \bar{X} (วิรัตน์ พ่วงเพชร, 2550: 48)
2. ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) (กนกพรธณ จันทรวงษ์, 2550: 79)
3. ค่า t-test (Independent) (วิรัช ณีภูฤทธิ, 2550: 84)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ สรุปสาระสำคัญของการศึกษาได้ดังนี้

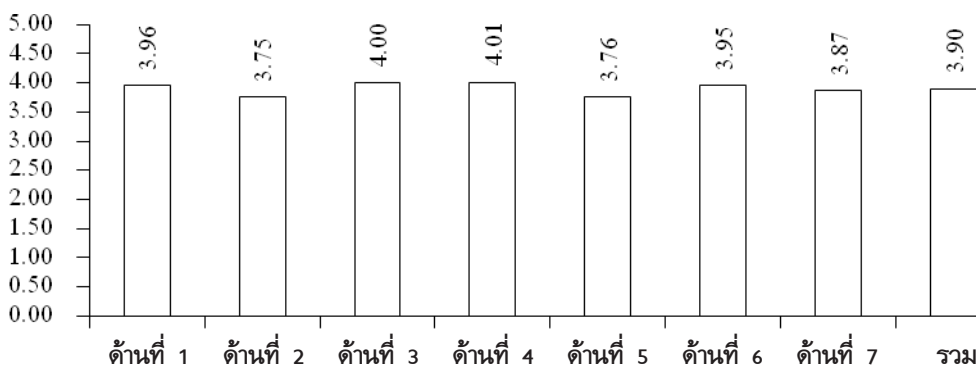
ตอนที่ 1 พบว่า ข้อมูลสถานภาพของผู้บริหารที่ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารแนวพุทธ : หลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์

เพศ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 64.30 และเป็นเพศหญิง จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 35.70

อายุ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุมาก ตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไป จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 54.50 และมีอายุน้อย ต่ำกว่า 45 ปี จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 45.50

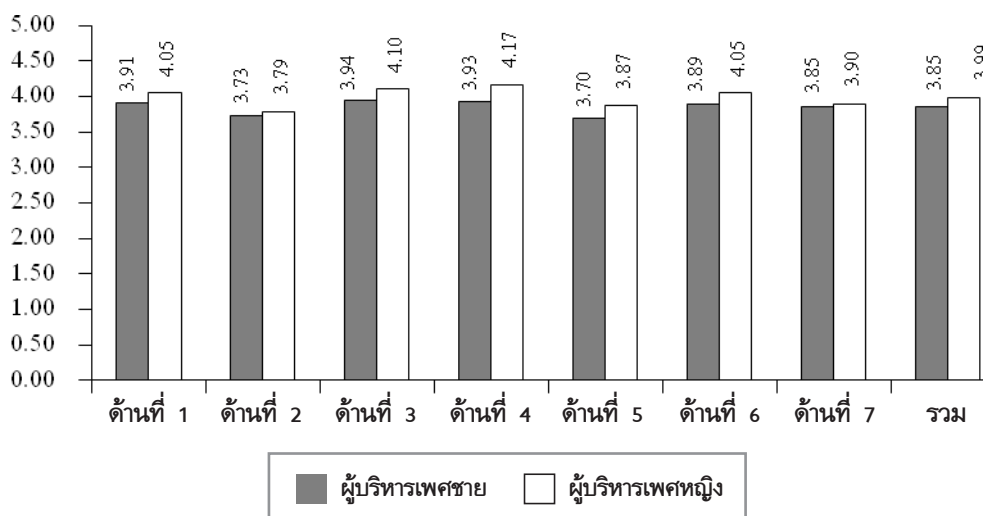
ประสบการณ์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์มาก ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 62.20 และมีประสบการณ์น้อย ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 37.80

ตอนที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านวัตถุประสงค์ (รู้จักพูดให้ได้ผล) ด้านภาวนีโย (น่ายกย่อง) ด้านปิโย (น่ายรัก) ด้านคัมภีร์ธมฺจะ กะถัง กะตา (ແລງຄ້ອຍຄໍາລຳລຶກໄດ້) ด้านโน จัฎฐาเน นโยชเย (ไม่ชักนำในอฐานะ) ด้านจันกขโม (อดทนต่อถ้อยคำ) และต่ำสุด ได้แก่ ด้านครุ (นำเคารพ) ดังภาพที่ 1

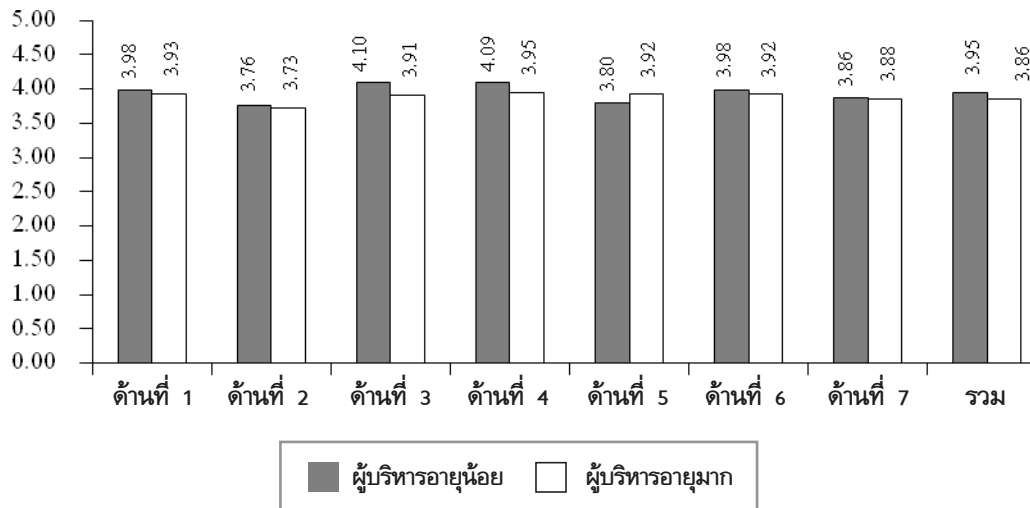
ภาพที่ 1 ระดับหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ในภาพรวม

ตอนที่ 3 พบว่า ในภาพรวม ระดับหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศชาย และเพศหญิง ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นเพศหญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักกัลยาณมิตรธรรมบริหารงานสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นเพศชาย และต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ 1. ด้านวิตตา (รู้จักพูดให้ได้ผล) 2. ด้านวจนกขโม (อดทนต่อถ้อยคำ) 3. ด้านคัมภีร์ธูจะ กะถัง กะตา (แถลงถ้อยคำล้าลึกได้) 4. ด้านปิโย (น่ารัก) 5. ด้านโน จัฎฐาเน นियोชเย (ไม่ชักนำในอูฐานะ) 6. ด้านวจนกขโม (อดทนต่อถ้อยคำ) 7. ด้านครุ (นำเคารพ) ดังภาพที่ 2

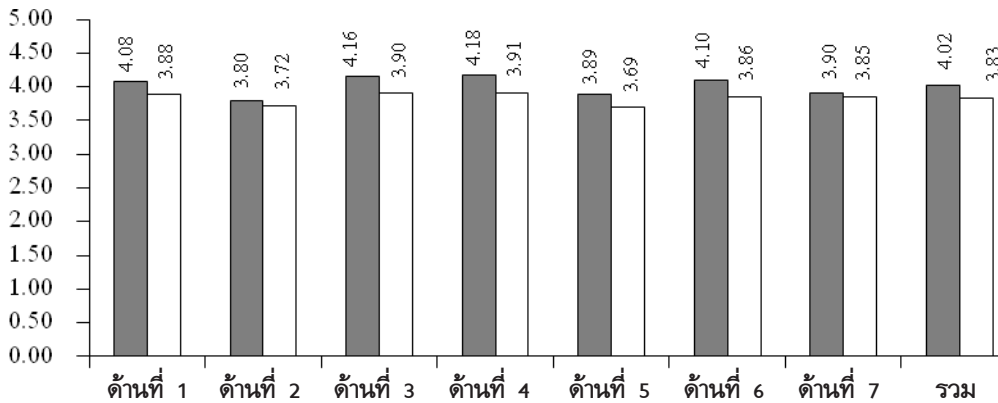
ภาพที่ 2 เปรียบเทียบระดับหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศชายและเพศหญิง ในภาพรวม

ตอนที่ 4 พบว่า ในภาพรวม ระดับหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอายุน้อย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักกัลยาณมิตรธรรมบริหารงานสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอายุมาก และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ 1. ด้าน ภาวนีโย (น่ายกย่อง) 2. ด้านวัตตา (รู้จักพูดให้ได้ผล) 3. ด้านคัมภีร์ธมฺจะ กะถัง กะตา (ແລງດ້ອຍຄຳລຳລຶກໄດ້) 4. ด้านปิโย (น่ายรัก) 5. ด้านโน จัฎฐาเน นโยชเย (ไม่ชักนำไปในอฐานะ) 6. ด้านวจนักขโม (อดทนต่อถ้อยคำ) 7. ด้านครุ (นำเคารพ) ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 เปรียบเทียบระดับหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุน้อยและอายุมาก ในภาพรวม

ตอนที่ 5 พบว่า ในภาพรวม ระดับหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์น้อยมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักกัลยาณมิตรธรรมบริหารงานสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์มาก และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ 1. ด้านวัตตา (รู้จักพูดให้ได้ผล) 2. ด้านภาวนีโย (น่ายกย่อง) 3. ด้าน คัมภีร์ธมฺจะ กะถัง กะตา (ແລງດ້ອຍຄຳລຳລຶກໄດ້) 4. ด้านปิโย (น่ายรัก) 5. ด้านโน จัฎฐาเน นโยชเย (ไม่ชักนำไปในอฐานะ) 6. ด้านวจนักขโม (อดทนต่อถ้อยคำ) 7. ด้านครุ (นำเคารพ) ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 เปรียบเทียบระดับหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์น้อย และประสบการณ์มาก ในภาพรวม

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองมูติฐานของการวิจัยและอภิปรายผลที่ค้นพบดังต่อไปนี้

1. จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ที่ว่า “เพื่อศึกษาระดับหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ในภาพรวม” นั้น จากการสรุปผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวม ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรมอยู่ในระดับมาก **ทั้งนี้ตอบรับสมมุติฐานข้อที่ 1 ที่ว่า “ระดับหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก”** นั้นแล้ว เมื่อพิจารณาโดยรวมแต่ละด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดลงไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านวัตถุ (รู้จักพูดให้ได้ผล) ด้านภาวนีโย (น่ายกย่อง) ด้านปิโย (น่ายรัก) ด้านคัมภีร์ธมจะ กะถัง กะตา (แถลงถ้อยคำล้าลึกได้) ด้านโน จัญฐานะ นิโยชเย (ไม่ชักนำในอฐานะ) ด้านวงนักษโม (อดทนต่อถ้อยคำ) และ ด้านครุ (น่ายคารพ)

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้บริหารทุกท่านต่างเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในบริหารจัดการงานในองค์กรของตน แต่จะมีเพียงรู้อย่างเดียวก็ไม่ได้ เพราะผู้บริหารต้องทำงานร่วมกับคนเป็นจำนวนมาก ทั้งเพื่อนร่วมงาน หรือแม้แต่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาก็ตาม จึงจำเป็นที่จะต้องมีความอดทนอดกลั้นอันดีในการบริหารจัดการ เพื่อให้ทุกฝ่ายได้ทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข

2. จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ที่ว่า “เพื่อเปรียบเทียบระดับหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามสถานภาพของผู้บริหารโดยจำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์” นั้น

จำแนกตามเพศ ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวม ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครที่เป็นเพศหญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม บริหารงานสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นเพศชาย และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ เพราะว่ โดยธรรมชาติของเพศหญิงนั้นจะมีความน่ารัก อ่อนหวาน อ่อนโยน เรียบร้อย รู้จักพูด จึงสามารถใช้หลัก กัลยาณมิตรธรรมนี้ได้ดีกว่าเพศชาย ซึ่งเพศชายนั้น โดยธรรมชาติแล้วเป็นคนแข็งกล้า ดุดัน ไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ จึงยากที่จะเข้าใจในหลักธรรมที่ละเอียดอ่อน และน้อมนำมาปฏิบัติได้ไม่มากนัก

จำแนกตามอายุ ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวม ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครที่มีอายุน้อยมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม บริหารงานสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอายุมาก และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ เพราะว่ ผู้บริหารที่มีอายุน้อย ยังคงเที่ยงตรงในหลักการ และวิชาการที่จะน้อมนำมาประพฤติปฏิบัติ เนื่องจาก ต้องทำงานร่วมกับบุคคลหลายจำพวก จึงต้องผูกมิตรอ่อนน้อมถ่อมตน ชย้นชยันแข็งเน้นหนักในหลักการ

จำแนกตามประสบการณ์ ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวม ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครที่มีประสบการณ์น้อยมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักกัลยาณมิตร ธรรมบริหารงานสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์มาก และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ เพราะว่ ประสบการณ์ในการทำงาน ถือได้ว่าไม่เป็นอุปสรรคต่อการน้อมนำเอาหลักธรรมเข้ามาบูรณาการ ในการทำงานเนื่องจากแต่ละบุคคลมีความรู้ความสามารถที่แตกต่างกันย่อมมีข้อเสนอแนะและแนวทางปฏิบัติ ในการทำงานที่หลากหลายอันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการบริหารหน่วยงาน องค์กร หรือโรงเรียนได้ หากแต่ผู้ที่มีประสบการณ์น้อยยังต้องยึดหลักการมากกว่าผู้มีประสบการณ์มากเท่านั้นเอง

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องการบริหารแนวพุทธ : หลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารในโรงเรียน ประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะจากค่าที่ต่ำสุด ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะซึ่งเป็นแนวทางในการศึกษาการวิจัยในเรื่องหลัก กัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ดังนี้

1. จากผลการวิจัยหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาด้านครู (นำเคารพ) นั้น พบว่ ผู้บริหารมีความคิดเห็นต่ำสุดเป็นอันดับ 1 เพราะการวางตัวของผู้บริหารบางคน บางท่าน ในแต่ละโรงเรียน มีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป จากความคิดเห็นของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษาที่ได้เก็บข้อมูลผู้บริหาร บางโรงเรียนทำตัวไม่นำเคารพ นำศรัทธาของเพื่อนร่วมงาน ดังนั้น จึงควรมีการอบรมสัมมนาเรื่องการพัฒนา บุคลิกภาพสำหรับผู้บริหาร ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้บริหารเป็นผู้ดูดี สง่ามีราศี นำเกรงขาม มีการประพฤติตนตาม สมควรแก่สถานะ และมีจริยที่น่าเป็นแบบอย่าง

2. จากผลการวิจัยหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาด้านวจนักษโม (อดทนต่อถ้อยคำ) นั้น พบว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นต่ำสุดเป็นอันดับ 2 เนื่องด้วยการบริหารจัดการของผู้บริหารบางท่านยังคงเป็นไปด้วยอำนาจของโทสะเข้าครอบงำ เมื่อไม่ได้ตั้งใจก็พร้อมที่จะบันดาลโทสะให้กับเพื่อนร่วมงาน ดังนั้น ควรมีโครงการอบรมสมาธิ เจริญจิตภาวนาแก่ผู้บริหารในวันสำคัญทางศาสนา เพื่อเป็นการข่มอารมณ์ให้ยอมรับฟังสิ่งที่มากระทบทั้งที่เป็นเรื่องจริง หรือไม่จริงอย่างไร

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเรื่องการบริหารแนวพุทธ : หลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร สำหรับการวิจัยครั้งต่อไปนั้นควรทำการศึกษา ดังนี้

1. ศึกษากลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ นอกจากผู้บริหารสถานศึกษา เช่น ครูผู้ทำการสอน เป็นต้น เนื่องจากครูผู้สอนต้องสร้างความเป็นมิตรไมตรีที่ดีต่อกันกับนักเรียน จะได้ทำให้ระบบการเรียนการสอนเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล
2. ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการขาดความเป็นกัลยาณมิตรในการบริหารจัดการสถานศึกษา เนื่องจากกลุ่มสาระ สาขางานที่แตกต่างกัน ทำให้ต่างคนต่างมุ่งทำงานของตนโดยไม่สนใจเพื่อนร่วมสถานบัน เป็นต้น
3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักกัลยาณมิตรธรรมกับหลักสังคหวัตถุของผู้บริหารในโรงเรียนว่า ถ้าผู้บริหารเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน และอีกทั้งยังมีการส่งเสริมสนับสนุนให้กันและกันในด้านเทคนิคในการจัดการเรียนการสอน เพื่อเป็นประโยชน์สูงสุดของกระบวนการจัดการเรียนการสอนแล้ว ผมสัมฤทธิ์จะเป็นเช่นไร

เอกสารอ้างอิง

- กนกพรธณ จันทรวงศ์. (2550). **คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานบริการในสถานีน้ำมันในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- เกษม วัฒนชัย. (2546). **ธรรมาภิบาลกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ ปยุตโต). (2545). **พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลธรรม** (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: ลีอตะวัน.
- วิรัช ณีภูถุทธิ์. (2550). **คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานขับรถโดยสารประจำทางขององค์การขนส่งมวลชน กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- วิรัตน์ พ่วงเพชร. (2550). **การศึกษาความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานการทางพิเศษแห่งประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2540). **ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ: สามเจริญพานิช.
- _____. (2541). **ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- Cronbach, L.J. (1990). **Essentials of Psychological Testing**. (5th ed). New York: Harper Collins.
- Krejciec, R. & Morgan, D.W. (1970, August). Determining sample size for research activities. **Journal of Educational and Psychological Measurement**. 30 (3): 607-610.